

ЧАСТ I

ЛИКВИДИРАНИ, ВЪДВОРЯВАНИ, ИНТЕРНИРАНИ

ГЛАВА 1

УНИЩОЖЕНИ БЕЗ СЪД И ПРИСЪДА

В основата на бурното развитие на България след Освобождението са заложили предприемчивостта, интелектът, трудолюбието, почтеността и патриотизмът на хиляди българи от различни обществени прослойки. Това е време на изграждане на българския елит от лекари, учители, юристи, инженери, архитекти, финансисти, индустриалци, търговци, земеделци, учени, политици, военни и др., които полагат основите на материалния и културния напредък на страната. Родените в свободна България, заедно с възрожденците и поборниците за национална и духовна независимост и техните наследници, изграждат българските институции и армията, те дават живот на първите индустриални предприятия, изграждат училища, църкви, читалища и утвърждават дарителските традиции. Начело на държавата застават и млади българи – немски, френски, белгийски, австрийски, чешки и др. възпитаници, които разработват планове и изграждат инфраструктурата на градове и села, те строят първите модерни за времето жилищни сгради с непознати дотогава в България елементи на вътрешната и външната украса. Всички тези хора организират живота на местните общности и допринасят в голяма степен за модернизирание на обществото и утвърждаване на нови тенденции, пряко повлияни от европейската наука и техника, изкуство и култура. Почти всички представители на българския елит, в името на високи национални идеали, преминават и през фронтовете на няколко войни и хиляди остават завинаги на бойните полета.

Целият този свят рухва след деветосептемврийския преврат през 1944 г. Започва българската Голгота, пораженията от която все още личат върху снагата на българската национална общност.

Възхваляваният десетилетия наред от пропагандата на БКП като социалистическа революция преврат на „Девети“ отрицва невиджани дото-

гава в българското общество омраза, жестокост и реваншизъм в Българската работническа партия (комунисти) и нейните последователи, които довеждат до масови арести и избивания на хора, много от които преди това са подложени на грабеж и садистични мъчения. Общото между десетките хиляди жертви е, че те всичките са хора, които дотогава или са ръководители, или са собственици и производители на блага – офицерите от българската армия, кметове, общински съветници, юристи, учители, индустриалци, търговци, заможни селски стопани и др. Това е българският елит, унищожен с методична последователност, по списък, изготвян дълги години и събрал в себе си цялата революционна ярост и омраза към успешните хора в обществото от страна на българските комунисти, които през всичките години са ръководени и финансирани от Кремъл. Няма друга страна в Централна и Източна Европа, чийто обществен елит да е унищожен с такава последователност, както в България. Този зловец процес има ясно обяснение:

„И това не е цел за овладяване на политическата власт в тесния смисъл на думата, за комунизация. Това е имперска цел, защото Съветският съюз носи имперската памет, че след Освобождението българският възрожденски елит успя да се мобилизира и в лицето на Стефан Стамболов, Захари Стоянов и др. да осуети опита на имперска Русия да подчини България. Това беше един добре научен урок, поради което и българският национален елит беше унищожен с такава безмилостна последователност след 9 септември 1944 г.“¹

Ликвидирането на българския елит от градовете и селата по време на бушуващия с пълна сила „революционен“ терор непосредствено след „Девети“ не позволява на тези жертви да доживеят да бъдат наречени по съветски образец „бивши хора“, както става с оцелелите представители на тези съсловия в българското общество след 1947 г.² Отношението към хората, които дотогава са в основата на изграждането на България и са

¹ Минчев, Огнян. „Декомунизацията в България пропусна да проследи мутациите на комунистическия елит“, – В: desebg.com, 24 октомври 2014.

² Изразът „бивши хора“ навлиза в терминологията на комунистическия апарат след извършване на национализацията през 1947 г., когато режимът смята, че с този акт окончателно се е справил със своя класов враг. Към категорията „бивши хора“ са причислени представителите на бившите буржоазни партии, военните и представителите на държавната и местната администрация отпреди 9 септември 1944 г., индустриалците, търговците, адвокатите с отнети права, едрите земеделски собственици, чифликчи, младежи, изключени по политически причини от университетите и др. Терминът е заимстван от съветска Русия. Виж повече: Лилков, Вили, Христов, Христо. Бивши хора. Сиела, 2017.

двигатели на развитието ѝ, е показателно за комунистическата партия, докопала се до властта в условията на съветска окупация на България³. Разправата с класовите врагове е изключително жестока. От подземията на читалище „Славянска беседа“ и „Домът на слепите“ в центъра на София, през пернишката мина „Света Ана“ и Черната скала в Рила; селата Стряма и Цаланица, Пловдивско; местностите Козаревец и Дълбоки, Старозагорско; гората Ягач, Чирпанско; старите гробища на Сливен; селата Кости и Бялата вода, Малкотърновско; „Гробищата“ на Силистра и Добрич; Салкъмовата гора и Балюв (Балев) дол, Русенско; местностите Абашкото – с. Махалата и Голямата локва – с. Пелишат; Кучешката пещера и Даданските гори – Луковитско, местността Каракос (Каракуз) – Севлиевско до Вълчешки дол, Видинско, навсякъде България е осеяна с масови гробове. Цветът на българския елит е ликвидиран!

Инженер Тодор Панев завършва електроинженерство в Германия. Работи по електрифицирането на Пловдив и модернизирането на трамвайното депо в **София**. Въвежда строг ред и дисциплина в своята работа. Владее няколко езика и е пример за работещите в столичния електротранспорт⁴. Посреща смъртта си в подземията на читалище „Славянска беседа“, отчетен по-късно като „неизбежна грешка на революционния патос“, а истинската причина е, че е син на царския генерал-майор Ангел Панев и немски възпитаник.

От Дирекцията на трамваите в **София** безследно изчезва финансовият служител Кирил Минчев, отвлечен от работното му място, а една седмица по-късно, на 3 октомври 1944 г., в трамвайното депо „Красно село“ и в бившата Инженерна работилница са арестувани десетки инженери, техници и случайно попаднали там хора. Голяма част от тях безследно изчезват⁵.

Асен Михайлов Щилиянов, индустриалец от **София**, с фабрика в Лозенец в София, е убит без съд и присъда в началото на м. октомври 1944 г.⁶; Борис Кобиларов от **Ихтиман**, потомствен търговец на зърнени храни и фураж, общественик, дарител и активен деятел на читалище „Слънце“, заедно с десетки видни граждани на Ихтиман е изведен в местността Ивански дол край с. **Вакарел** и е разстрелян без съд и присъда. Това е благо-

³ СССР обявява война на 5 септември 1944 г., когато войските на Трети украински фронт са в непосредствена близост до водната граница с България откъм румънска територия. На 8 септември същата година те преминават река Дунав и нахлуват в България, като я окупираат, без да срещнат съпротива.

⁴ Морфов, Богдан. Трагедия, умножена по хиляда // Про & Анти, № 42, 1995.

⁵ Дърваров, Светозар. Безследно изчезналите от Дирекция на трамваите // Про & Анти, № 23, 2003.

⁶ Щилиянова, Люба. Убит, без да е съден // Про & Анти, № 11, 1993.

дарността на местните комунисти за това, че той е сред организаторите на трапезарията за бедни деца в Ихтиман, че е събирал средства за децата от комунистическите семейства, чиито бащи са били интернирани, че е поемал защитата на комунистическите конспиратори, за да ги спасява от затвора с оправданието: „Много са млади, а могат да станат и добри граждани“⁷.

В пернишката мина „Света Ана“ са хвърлени бившият кмет на **Перник** Малин Боснешки, народният представител Максим Милев, запасният офицер Михаил Пенчев, чиито двама синове са обесени от комунистите в дома им на 28 септември 1944 г., учителят Кирил Миланов и председателят на кооперация „Съгласие“ Тачо Пеев⁸.

В **Самоковска околия** са убити кметът на **Самоков** инженер Димитър Карастоянов; търговците братя Христо и Янаки Манови – потомци на възрожденеца и щедър дарител и един от най-уважаваните за времето си хора в Самоков Мано Филипов; Коста Спасунин – един от най-знатните самоковски предприемачи строители; Йосиф Костов – търговец; Атанас Ружин – кмет на село **Бели Искър**; Костадин Маджарски – собственик на дъскорезница; Станко Попов – учител от село **Белчин**; Атанас Костов – ловен надзирател; гражданите на **Долна баня** Борис Калайджиев – банков чиновник, Кирил Стрински – търговец, и Тодор Даскалов – фабрикант; Георги Коцев – кмет на село **Радуил**, и самоковците: Георги Краснев – кръчмар, Георги Попов – фурнаджия, търговците Димитър Ненков, Иван Делибашев и Хараламби Дубичев, Иван Попангелов – учител, Петър Стачениов – зъболекар, Петър Чамурлийски – фабрикант, Христо Николов – чиновник, и десетки селски стопани⁹. Жертвите са откарвани в местността **Черната скала**¹⁰ в Рила, недалеч от Боровец, и са хвърляни от скалата в пропастта. Местните хора разбират за това по-късно, след като те са обявени за безследно изчезнали. Един от свидетелите на онова, което е открито под скалата, разказва:

„През лятото на 1944 г. и на 1945 г. ходех с други деца – воловарчета от село Радуил, нагоре по коритото на река Сливница, та чак до

⁷ Краснев, Димо. // Про & Анти, № 10, 1997.

⁸ Троански, Христо. Убийствено червено, София, 2004, Второ издание. София, 2004, с. 270.

⁹ Манов, Георги. Черната скала – спомен за безследно изчезналите в есента на 1944 г., Самоков, 1988–1994 г., с. 88–90.

¹⁰ След 1989 г. Черната скала се превръща в място на памет на избитите без съд и присъда жертви на комунистическия режим

черната скала. И насетне, като ловец, пак съм ходил. През пролетта на 1945 г. идеше смрад. Беше завардено. Като се заесени, се виждаха тук-там човешки кокали. На едно место – два черепа из камънаците в реката намерихме. Единият имаше дупка, кръгла, като от курушум, отзад – на тила. После човек от кметството беше ходил да събира кокалите и черепите, а къде ги е заровил – никой не знае. Един нашенец случайно станал свидетел как са бутали хората от връх скалата.¹¹

Журналистът Георги Манов описва извършителите на това масово избиване:

„В годините на юношеството и първата ми младост имах възможност да срещам, да гледам и слушам някои от „героите“ на след деветосептемврийските кланета. Те бяха навъсени, мрачни мъже, неразговорливи. Без изключение – пияници. Под влиянието на алкохола буйстваха, ругаеха, биеха. И не рядко, не без гордост разказваха „подвизите“ си при изтезанията и убийствата на „гадовете“. Още приживе почти до един ги настигна възмездието на провидението: умираха трагически, в мъки. Неколкуна се самоубиха. Сякаш проклятие стигна и до потомството на някои от тях.“¹²

Адвокатът от **Радомир** Боян Мелнишки, деец на Националлибералната партия, народен представител (1931–1934), защитавал в съда комунисти безплатно, защото са бедни, успявал да отклони смъртните им присъди. На 27 септември 1944 г. привечер е арестуван и същата нощ е разстрелян без съд и присъда.

Партизанският командир Запрян Фазлов с псевдоним Леваневски¹³ и бандата му безчинстват в **Старосел** и в село **Стелци**, Пловдивско, където са ликвидирани бакалинът Иван Куков, кантонерът Доню Иванов, дарак-

¹¹ Цит. по: Манов, Георги. Черната скала..., с. 41.

¹² Пак там.

¹³ Запрян Фазлов (Леваневски) е роден през 1921 г. в село Кирекчий (дн. Отец Кирилово), Пловдивско. Неговият втори баща е от Стряма. На 16 години бъдещият партизанин е осъден за кражби, но поради непълнолетието му е освободен след една година престой в затвора. От 1943 г. се подвизава като командир в партизанския отряд „Васил Левски“. През декември 1944 г. е арестуван и обвинен в неподчинение и превишаване на власт. Осъден е на смърт. След юни 1945 г. не е известно какво е станало с него. Съществуват неофициални твърдения, че преди изпълнението на присъдата е отведен в СССР. През 1979 г. писателят Давид Овадия, който е бивш партизанин, издава книгата „Леваневски“, посветена на Фазлов.

чията Любо Йозов, общинският чиновник Гено Станчев, пожарникарят Атанас Василев, пъдарят Христо Коев и половин дузина земеделски стопани¹⁴.

В село **Стряма**, Пловдивско, е извършена убийствена чистка. Комунистите и техните съучастници земеделци, които нерядко са ги надминавали в садизма, ликвидират 55 души от селото, което наброява около 2000 души¹⁵. Деветосептемврийският ужас сполетява и жителите на село **Цалапица**, където представителите на местния елит са арестувани, измъчвани и убити, без да се знае къде са гробовете им. В спомените на наследниците на жертвите се повтаря един и същи разказ: „Арестуваха ги в общината, носихме им храна, после ни казаха, че са закарани в Пловдивския затвор“. И край. Когато ги търсят в Пловдив, там им казват: „Бягайте и не питайте повече, че да не отидете и вие там!“.

Повтаря се и циничното ограбване на ужасените семейства: убийците непрекъснато ги тормозят с обиски, прибират всичко, което им хареса. Вземат скътаните пари като откуп за арестуваните под формата на „помощ за партията“. Сред жертвите в Цалапица е Георги Ваклинов, директор на тютюневата кооперация „Подем“ в Пловдив през 20-те години. Той е убит заедно със сина си Петър Ваклинов. Безследно изчезнал се води и Йордан Джамулов, писар в кметството на Цалапица. През месец октомври 1944 г. е арестуван в селската кръчма, след което никой повече не го вижда. Чак през 1994 г. близките получават смъртен акт чрез съда. Селският стопанин Тодор Талев е арестуван на 9 септември 1944 г. заедно с други съселяни. Няколко дни е пребиван от бой, а после е убит. Синът му Петър Талев също е арестуван и става жертва на побоите – умира 5–6 години след мъченията. Земевладелецът Стою Томбаков е арестуван на 9 септември заедно с брат си Димитър. След 20 дни побой в ареста в Цалапица е отведен в Пловдив да изтегли спестяванията си и след това го убиват. Тъй като е обявен за „кулак, фашист и народен враг“, стопанството му е разграбено и унищожено, а имотите му са конфискувани¹⁶.

Комунистическите безчинства се вихрят със страшна сила и в **пловдивското село Голямо Конаре**¹⁷. Убийствата без съд и присъда започват с бившия кмет Борис Аргилашки, участник в трите войни (1912–1918). Той е извикан от новия кмет Стоян Паликрушев, освободен политзатвор-

¹⁴ Цит. по: Троански, Христо. Убийствено червено, с. 198.

¹⁵ Любенова, Надежда. Стряма – Вторият Батак – 1944 г. Макрос, 2015, с. 303.

¹⁶ Любенова, Надежда. Заритите кладенци край Цалапица проговарят. Макрос, 2016.

¹⁷ През 1969 г. Голямо Конаре е преименувано на гр. Съединение.

ник, за „малка справка“. В участъка е подложен на инквизиции с чупене на пръсти и ребра от пияни болшевизирани юноши. На 14 септември е откаран в Цалапица, после в Стряма и е убит край село Голям Чардак с други арестанти. Безследно изчезва секретарят на общината Петко Пинджев. Той заедно с други общинари са затворени в средното училище и са премазани от бой. Пинджев е откаран в Пазарджик, където неговите близки успяват веднъж да го видят при свиждане, след което повече нищо не чуват за него. Съветникът Никола Шахънов, който е цигулар, е обвинен от комунистите, че бил със старата власт, и заради това го убиват. Тодор Средев, бирник на общината, отказва да предаде ключа от касата на нахлулите комунисти и те го ликвидират на място. Сред жертвите, убити без съд и присъда, е и полицаят Христо Тороманов, чийто живот е отнет от криминално лице срещу уговорката да не бъде съдено. Заможните селяни от Голямо Конаре, Марин Михайлов и Райко Шуманов са убити, след като при запой в кръчмата комунистите се сещат, че понякога те сядали на една маса с пъдаря или секретаря на кметството.

Секретарят на община **Пазарджик** Костадин Николов Генчев, активен деец на църковното настоятелство при катедралния храм „Св. Богородица“ и солист на градския хор, е убит в Пазарджишкия затвор скоро след като е арестуван на 9 септември 1944 г.¹⁸ Трагичен е и краят на петима селски стопани от село **Равногор**, Пазарджишко, които са докарани в Голямо Конаре и са разкъсани живи, след като са вързани и разпънати от комунистите с коне¹⁹.

Безследно изчезват адвокатът Таню Аврамов, бивш кмет на **Чирпан**; помощник-кметът на Чирпан Георги Хаджистанчев, диригент на хор „Яворова песен“ и дългогодишен председател на читалище „Развитие“, който превръща читалището в духовно средище на градския елит; адвокатът Цветан Брашнаров от **Стара Загора**, главен редактор на вестник „Старозагорско утро“²⁰. В Старозагорско са убити и учителят Владимир Кракодилов, адвокатът Стефан Малетев, студентът Петьо Моллов, търговците Тодор Бандармалиев, Й. Борчев и А. Петрунов²¹.

Старозагорските военни също са обект на брутална разправа²². Изчезват безследно подполковник Христо Пенчев – завеждащ строевата

¹⁸ Морфов, Богдан. Едно семейство в кървавата вакханалия на комунизма // Про & Анти, № 12, 1996.

¹⁹ Любенова, Надежда. Голямото зло в Голямо Конаре. Макрос, 2018.

²⁰ Такев, Александър. Окръжавени партитури. // Про & Анти, № 15, 2002.

²¹ Троански, Христо. Убийствено червено, с. 220–221.

²² Василева, София. Разгромът на кадровото офицерство в Старозагорско (1944–1946) // Демокрация, 14 август 2001.

секция към шаба на Старозагорска дивизионна област, полковник Дойчин Цъклев – началник на гарнизона в Първомай, полковник Илия Иванов – бивш командир на 30-и пехотен Шейновски полк в Симеоновград, капитан Мишкетев, поручик Хаджиев и редица други.

Георги Медникаров, кмет на **Симеоновград** (1931–1936), председател на Демократическата партия и директор на Популярната банка в града до 1944 г., заедно с други бивши кметове на града са арестувани през м. ноември 1944 г. и зверски убити в кланица за животни на брега на Марица²³.

Васил Георгиев Чаракчиев – висш държавен чиновник, носител на два ордена за вярна служба към Цар и Отечество, през 1944 г. е комендант на **Ямбол**, а преди това работи в службите за сигурност и защита на конституцията, както и по административното устройство на новоосвободените добруджански земи през 1940–1941 г. На 9 септември 1944 г. заедно с още осем души, негови колеги от Варна и Бургас, са ограбени и убити близо до с. Звездец, Малкотърновско, от отряд на Червената армия, воден от български комунисти²⁴. Цялото имущество от дома му в Бургас е изнесено от въоръжени отечественофронтовци, няколко месеца по-късно през 1945 г. семейството му е изселено в Новопазарско, а след това са въдворени в с. Тича, Котелска околия. Домът им в Бургас е отнет, вдовицата му работи, каквото ѝ попадне (най-дълго е чистачка), а децата са дамгосани като народни врагове.

На 11 септември 1944 г. в казармата край **Елхово** е застрелян генерал-лейтенант Асен Каров, командващ Прикриващия фронт на българотурската граница. Убийците са комунисти и ремсисти от войнишкия комитет на 32-ри пехотен полк.

Полковниците Иван Константинов (1894, Сливен) и Иван Гинчев (1896, с. Омарчево, Новозагорско) са арестувани в стария затвор на **Сливен** и удушени от група убийци в първите дни на м. октомври 1944 г.²⁵ И двамата, още непълнолетни, се включват в Балканската война като доброволци, по-късно завършват Военно училище, участват в Първата световна война и са носители на ордени „За храброст“. По време на Втората световна война полковник Иван Константинов е временен командир на 2-ра бърза дивизия, а през 1944 г. е заместник-началник на 10-а дивизионна област.

²³ Кирилов, Г. К. Мъченикът Георги Медникаров. // Про & Анти, № 40, 2003.

²⁴ Чаракчиев, Георги. Или развод, или преследване завинаги. // Про & Анти, № 8, 2000.

²⁵ Семерджиев, Райко. Гибелта на двама командири от Сливен. // Про & Анти, № 31, 1994.

Кавалеристът подполковник Владимир Дограмаджиев от Сливен, син на основателя на Демократическата партия в града Христо Дограмаджиев, към 9 септември 1944 г. е командир на 10-и конен полк от Прикриващия фронт. Арестуван е в градското кино на Сливен и е убит от комунистически бандити с имената Шайбата, Мечкаря, Менгемето и др.²⁶

Още на 8 септември 1944 г. тълпа разбива вратите на затвора във **Варна** и затворниците се спускат из града да раздават правосъдие. В същото време кметът и представители на гражданството и властта се подготвят да посрещнат щаба на съветската 36-а танкова бригада. Доскорошните затворници нахлуват в сградата и арестуват командващия Трета българска армия генерал-лейтенант Никола Христов. Отведен е в една от стаите на първия етаж и при него се вмъква политзатворникът Ангел Георгиев, който го застрелва с пистолет в главата. За да не остане по-назад, секретарят на областния комитет на БРП(к) Ламбо Теолов пуска няколко куршума в тялото на вече издъхналия генерал²⁷.

В **Търговище** са задържани петнадесетина души, затворени в училището на близкото село Въбел. В полунощ на 14 септември са изведени адвокатът Тодор Ефремов, свещеникът отец Христо, лекарят Стефан Стойчев, полковникът от запаса Иван Бончев, учителят Иван Дринов. Откарани са с камион в местността Чеирите. Преди да ги разстрелят, им слагат на гърдите по едно фенерче, за да ги виждат в нощта²⁸.

От **Дряновска околия** безследно изчезват много хора около „Девети“, убити от комунисти и техните съюзници в Отечествния фронт²⁹. Само от община **Плачковци** са убити свещеник Петър Стойчев Киселков, Рачо Иванов Енчев – търговец, и Мона Рачева Иванова (с. Енчевци), Петър Георгиев Хаджиев (с. Горски извор), Бончо Колев Бончев, търговец (с. Плачковци). Някои от тях също са осъдени от „народния съд“ като „отсъстващи“³⁰.

²⁶ Морфов, Богдан. Пак за палачите. // Про & Анти, № 29, 1994.

²⁷ Троански, Христо. Убийствено червено, с. 159.

²⁸ Троански, Христо. Убийствено червено, с. 175.

²⁹ Киселкова, Нина. Народният съд в Дряново – обект на критическо изследване. Източник: Инф. портал dryanovo.net, 18 февруари 2016.

³⁰ Киселкова, Нина. Към дискусията за преосмисляне на близкото историческо минало: събитията в Плачковската селска община (1941–1944) и Народният съд в Дряново (14–25 февруари 1945 г.). Хронология на един частен случай. – В: Сб. Political, Social, Economic and Cultural Elites in the Central- and East-European States in Modernity and Postmodernity. Hungarian-Bulgarian History Conference, Budapest, May 14–15, 2009, v. VI. Eds: Gábor Demeter, Penka Peykovska, Sofia – Budapest, 2010.

Димитър Василев Цветков, син на Ботевия четник Васил Цветков Вълков от село Бутан, Врачанско, е пребит до смърт в общината в селото. Единият му син, Михаил Василев, е освободен срещу огромен откуп, предаден на комунист от селото, който впоследствие достига генералски чин и преподава във Военната академия, а другият му син, Васил Цветков Василев, народен представител в XXV Народно събрание, е осъден на смърт, с конфискация на имуществото и глоба от 5 млн. лв.³¹.

Неоправданото насилие и мъст погубват във врачанското село **Борован** общинските съветници Върбан Пенчовски и Лало Лалковски, архиварят на кметството Младен Лалковски, стражарят Цеко Дилчовски, свещеникът отец Стефан, селските учители Трифон Тричков, Димитър Стоянов и Христо Белински, който е и директор на училището. Убити са и търговците Вълко Милчовски и Герго Рашев³², осъдени от „народния съд“ по-късно през 1945 г. Същата е и съдбата на кмета на село Хайредин Борис Ценов и на адвоката Тодор Пунчев³³.

В село **Сталийска махала**, Ломско, са ликвидирани директорът на прогимназията Георги Иванов и учителите Фидос Ценов, Милан Вълчев, Стефан Захариев и Кирил Бечев, началникът на пощата Йордан Даскалов и няколко земеделски стопани³⁴.

В местността **Вълчешки дол** между селата Макреш, Вълчек и Тошевци, Видинско, са избити стотици от **Видинска околия** и хора, докарвани с вагони от други краища на страната. Екзекутиран е цветът на интелигенцията на Видин, както и стотици предприемчиви граждани и селяни. Убийствата започват на 17 септември 1944 г. В тях участват Витко Иванов – Бако, командир на партизанския отряд „Георги Бенковски“, активен борец против фашизма и капитализма, известен алкохолик, Лило Георгиев – Бончук, Иван Зурлов, Ценко Петков – Обущаря, Павел Лилов – Щърбанаща, Георги Георгиев – Топалина, Георги Тодоров – Читака, Косто Лилов – Шивача, Витко Миков – Макинката, Рако Раков – Мидинди, Демо Горанов – Циганина. В подземията на Винарското училище, до градската градина на брега на р. Дунав, непрекъснато се водят арестанти, които зверски са изтезавани. Ръководители на разпитите и побоищата са Любен Ценов – дезертър от армията преди 9 септември 1944 г., впоследствие шеф на ДС – Видин и номенклатурен кадър, Недялко Звяра – перфектен

³¹ Вълчев, Генади. Потомците на Ботев четник на гилотината. // Про & Анти, № 20, 1994.

³² Троански, Христо. Убийствено червено, с. 229.

³³ Пак там, с. 231.

³⁴ Пак там, с. 230.

садист, Киро Кебапа, издигнал се в следващите години до поста генерал в БНА. Първата им задача е да ликвидират в ареста шефа на Държавна сигурност Игнат Милушев, а с него изчезва и неговият дневник и дълги години след това видинските комунисти се заплашват един друг с информацията, която се крие в него³⁵. Без съд и присъда е ликвидиран Велко Гуляшки, бивш офицер, кмет на граничното село **Раковица**, Видинско, в периода 1942–1944 г., учител и директор на местното училище³⁶. В това село преди „Девети“ няма запалени къщи, няма политически затворници, няма никакви жертви, но след тази дата седем души са убити, осъдените и въдворените в концлагери са десетки, над сто семейства са изселени в Добруджа по време на колективизацията, а стотици бягат с добитък и покъщнината си в съседна Югославия, подгонени от терора на комунистите.

Кървавата летопис на следдеветосептемврийската разправа на комунистите с българския народ не подминава нито едно населено място и през следващите години продължава с всички средства.

³⁵ Маринов, Никола. Тайните протоколи, протокол № 6. София, 1995, с. 80, 147; Ванкова, П. Загадъчното убийство. // Про & Анти, № 41, 2007.

³⁶ Гуляшки, Иван. В дивия Северозапад. // Про & Анти, № 40, 2002.